

Ministarstvo kulture i medija utvrdilo je da Znanja i vještine izrade dizalica za barke (grue, pai, stupovi) imaju svojstvo nematerijalnog kulturnog dobra te su, na ponos svih Umažanki i Umažana, nedavno upisane u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara pod brojem Z-7544.

Znanje vještine izrade dizalica za barke predstavljaju jedinstveno umijeće pouzdanog načina spremanja plovila, koje se razvijalo isključivo na obalama sjeverozapadne Istre. Umijeće je uvjetovano potrebom lokalnog stanovništva da barke koje nemaju vez u sigurnoj luci ni mogućnost prirodnog zaklona, zaštite od naleta vjetrova garbina uz plitku i hridinastu obalu, karakterističnu za umaško priobalje.

Grue su danas prepoznatljiv dio ribarske/pomorske tradicije i baštine umaškoga priobalja. Stoga je Muzej grada Umaga još 2016. godine započeo sa sustavnim istraživanjem Grua. Provedeni su identifikacija, dokumentiranje, prikupljanje rezultata istraživanja na terenu i istraživanje arhivskih podataka o gruama, a s ciljem očuvanja i valorizacije jedinstvenog tradicijskog umijeća spremanja plovila.

Godine 2017. izrađen je tako i Konzervatorski elaborat o gruama koji je poslan Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine kao stručna podloga za utvrđivanje i za upis nematerijalnog kulturnog dobra u Registar kulturnih dobara RH, kao i daljnje provođenje mjera zaštite od strane nadležnih tijela (Konzervatorskog odjela u Puli).

Početak 20. st. nastaju prve drvene dizalice za barke, po uzoru na čelične dizalice koje je gradila austro - ugarska *Pomorska uprava* na svjetionicima ili u većim lukama. Na našem području je prvu takvu željeznu dizalicu postavila posada svjetionika Savudrija u njegovoj neposrednoj blizini. Upravo ona postaje uzor ribarima od Savudrije do Novigrada za gradnju jednostavnijih drvenih dizalica. Domišljato su za gradnju upotrijebili drvo, materijal jeftin i lako dostupan, koji im je pružala priroda u okolici Umaga. Akacija ili bagrem je drvo koje je vitko, brzorastuće, tvrdo i trajno građevno drvo te otporno na štetočine. Te karakteristike bagremova stabla odgovarale su našim ribarima za izgradnju dizalica. Način izrade *grua* prenosio se generacijama unutar lokalne ribarske zajednice na umaškom priobalju te se zadržao i do danas. Tijekom vremena razvila su se i dva tipa izrade drvenih dizalica, *savudrijski i umaški tip*. Tako su naraštaji ribara njegujući umijeće izrade i spremanja barki na *grue*, uz savudrijsku batanu, stvorili dragulje etnografske i nematerijalne baštine našeg kraja.

U tijeku je provedba projekta ***Grue - očuvanje i valorizacija drvenih tradicijskih dizalica za barke***, koji se ostvaruje u okviru Podmjere 2.3.1. Potpora za aktivnosti promocije, marketinga i očuvanja ribarske/pomorske tradicije i baštine ribarstvenog područja FLAG-a u okviru provedbe Lokalne razvojne strategije u ribarstvu FLAG-a Pinna nobilis za razdoblje 2014. – 2020. Ovaj projekt je financiran sredstvima Europske Unije iz Europskog Fonda za Pomorstvo i ribarstvo.

Nositelj projekta je Grad Umag, a provodi se u partnerstvu s Muzejom grada Umaga. Realizacija projekta započeta je u studenom 2020. godine, a predviđeno trajanje je 24 mjeseci. Ukupna je vrijednost projekta 452.502,50 kuna, a udio javne potpore 446.220,00 kn u okviru Podmjere 2.3.1. Potpora za aktivnosti promocije, marketinga i očuvanja ribarske/pomorske tradicije i baštine ribarstvenog područja FLAG-a u okviru provedbe Lokalne razvojne strategije u

ribarstvu FLAG-a Pinna nobilis za razdoblje 2014. – 2020.

U sklopu projekta Muzej Grada Umag deducirao je kroz stručna terenska vodstva i radionice 480 djece, iz vrtića, osnovnih škola i srednjih škola s prostora Umaga, ali i Bujštine. Projekt predviđa i tisak stručne publikacije o fenomenu Grua. U tijeku su i aktivnost snimanja i produkcije dokumentarnoga filma te izrada prezentacije Grua kroz alate za produkciju virtualne i proširene stvaranosti-VR multimedije čime će se na suvremeni način moći promovirati Grue široj javnosti.

Na taj način Grad Umag nastavlja popularizirati i promovirati nematerijalno kulturno dobro i širiti svijest o Znanju i vještini izrade dizalica te njihove upotrebe. Ovim projektom ne misli se stati s njegovanjem kulturnog dobra, već će se poticati sudjelovanje zajednice u razvijanju novih oblika aktivnosti u smjeru očuvanja Znanja i vještina izrade drvenih dizalica za barke.

Uvrštavanjem Znanja i vještine izrade dizalica za barke (grue, pai, stupovi) u nematerijalna kulturna dobra, jedan je u nizu napora za očuvanjem tradicije umijeća gradnje i čuvanja plovila, a čini daljnji poticaj za valorizacijom tog jedinstvenog baštinskog fenomena po kojemu je naš kraj prepoznatljiv. (iPress)

Umaške grue uvrštene u nematerijalno kulturno dobro Republike Hrvatske

Kategorija: ISTRAAžurirano: Četvrtak, 12 Svibanj 2022 08:41
Objavljeno: Četvrtak, 12 Svibanj 2022 08:41

